

SIR PHILIP SIDNEY: drie verschillende horoscopen

Sir Philip Sidney (1554-1586) was een Engelse dichter en diplomaat. In 1585 kwam hij naar Nederland om als gouverneur van Vlissingen tegen de Spanjaarden te strijden. Hij vocht mee in diverse veldslagen en raakte in september 1586 zwaar gewond tijdens de slag bij Zutphen. Per schip werd hij naar Arnhem gebracht, waar hij een maand later, nog net geen 32 jaar oud, stierf aan zijn verwondingen. In Engeland kreeg hij een welhaast legendarische status door zijn literaire werk.

In Nederland verscheen in 1986 een monografie gewijd aan leven en werk van Sidney. De tweede auteur, Diederike van Dorsten-Timmerman, is de weduwe van de eminente Sidney-kenner prof. dr. J.A. van Dorsten (1933-1985). In het boek is onder meer een horoscoop van Sidney gepubliceerd, afkomstig uit de Bodleian Library. Voor exacte informatie over boek en horoscoop, zie *Bronnen*.

1: een 16e-eeuwse horoscoop

Volgens de *Oxford Dictionary of National Biography* wordt in de Bodleian een uitvoerige, 62 pagina's lange duiding van Sidney's horoscoop bewaard. Hij is gemaakt in 1570 of 1571, toen Sidney in Oxford studeerde aan Christ Church College. De maker is waarschijnlijk Thomas Allen, wiskundige en astroloog aan diezelfde universiteit, maar sommigen denken dat het de befaamde alchemist John Dee (1527-1608) is geweest. Ook hij had connecties met de familie Sidney, zij het wat minder direct dan Allen.

In de duiding wordt gemeld dat Sidney een prachtige loopbaan zou hebben tussen zijn 15e en 31e jaar. Maar rond zijn 31e zou hij in dodelijk gevaar komen door een zwaard of een pistoolschot. Indien hij zou overleven, zou hij roem voortbrengen.

Sidney zelf wist overigens ook wel iets van astrologie, want in zijn gedichten vindt men verwijzingen naar de astrologische symboliek.

2 en 3: moderne horoscopen

Op internet zijn twee sites te vinden met een horoscoop van Sidney, te weten Astrotheme en Astrodienst, zie *Bronnen* voor de exacte links.

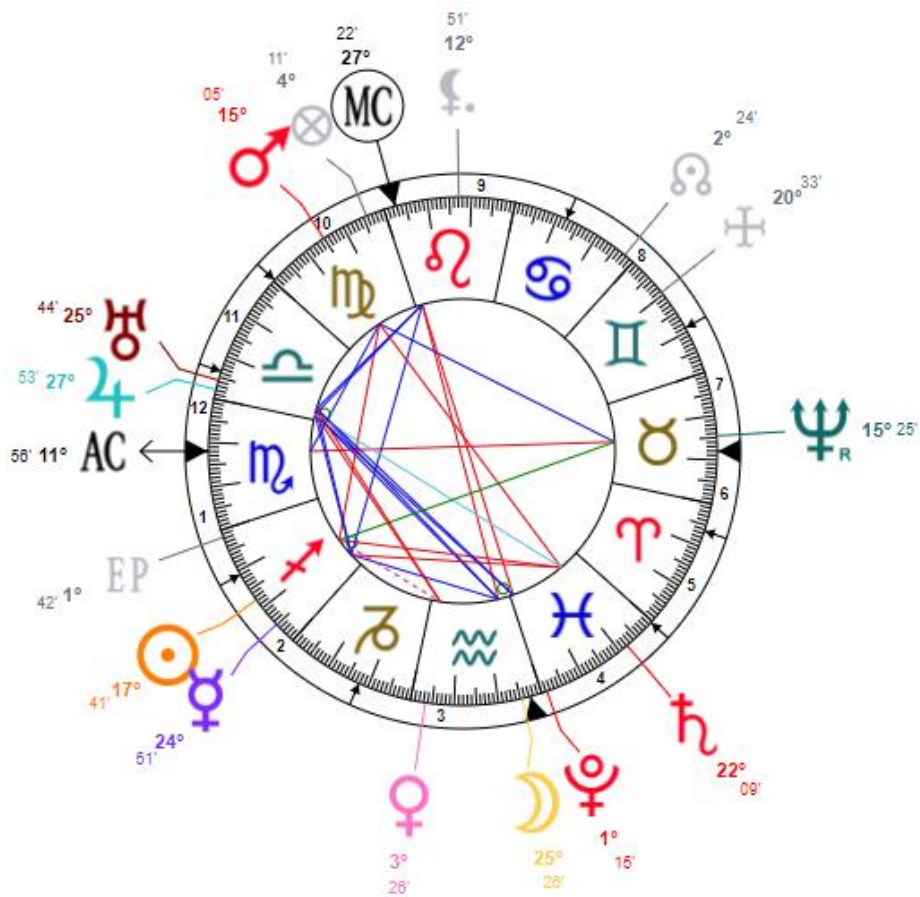
Astrodienst corrigeert de geboortetijd van LMT naar WPT (werkelijk plaatselijke tijd) en vermeldt als geboorteplaats: Penshaw. Deze plaats ligt op 54°53' NB en 1°29' WL. Volgens alle andere bronnen is hij geboren op het landgoed van de familie, Penshurst Place in Kent. De horoscoop op Astrotheme geeft Penshurst als geboorteplaats, maar doet geen tijdcorrectie.

Wat datum en tijdstip betreft, zowel Astrotheme als Astrodienst geven de Lois Rodding rating AA, zeer betrouwbaar. Astrodienst meldt bovendien de bron waaraan deze gegevens zijn ontleend:

Sy Scholfield quotes (...) data from an entry in the Sidney family psalter quoted in "Philip Sidney: A Double Life" by Alan Stewart (Random House, 2001), p. 9: 'The nativity of Philip Sidney . . . was on Friday the last of November, being Saint Andrew's Day, a quarter before five in the morning. . . anno domini Millesimo, Quingentessimo, Quinquagesimo quarto.'

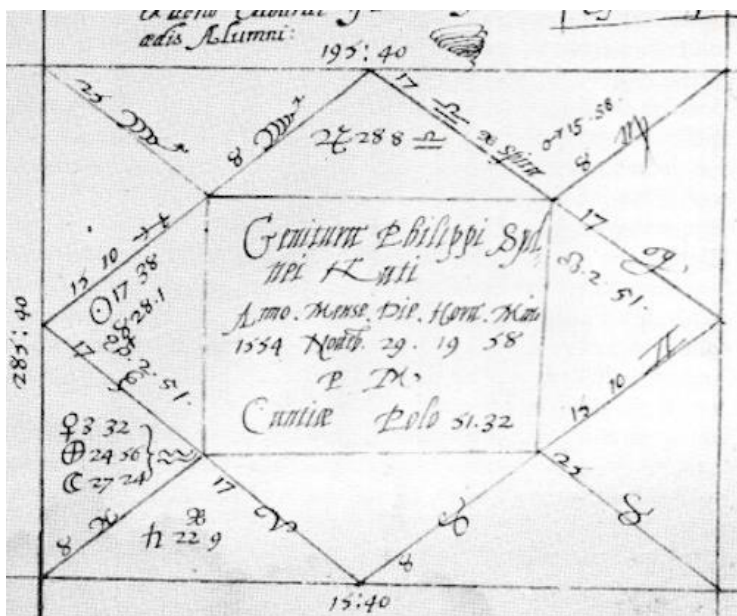
Astrotheme en de vierkante horoscoop

Op pagina 2 zie je de horoscoop van Astrotheme en het centrale deel uit het 16^e-eeuwse exemplaar, dat de horoscoopfiguur bevat. Daarnaast hebben we de posities genoteerd van de planeten, gelukspunt, Pars Spiriti en maanknoppen zoals die in de figuur staan. Ook hebben we de huizencusps erbij gezet, want het vergt even oefening om die juist af te lezen uit een vierkante horoscoop.

Geboortehoroscoop Philip Sydney volgens Astrotheme

Geboren op 30 november 1554 (juliaans). 04:45 uur (LMT), Penshurst Castle, Kent.
Huizensysteem: Placidus.

Horoscoop 16^e eeuw, posities:

☉ 17°38' ♈   ☽ 27°24' ♋
 ♀ 28°01' ♈   ♁ 03°32' ♋
 ♂ 15°58' ♎   ♃ 28°08' ♎
 ♄ 22°09' ♋   ♅ 24°56' ♋
 ♆ 02°51' ♋   ♇ 02°51' ♋
 Pars Spiriti: hs 9, ♎ < 17°

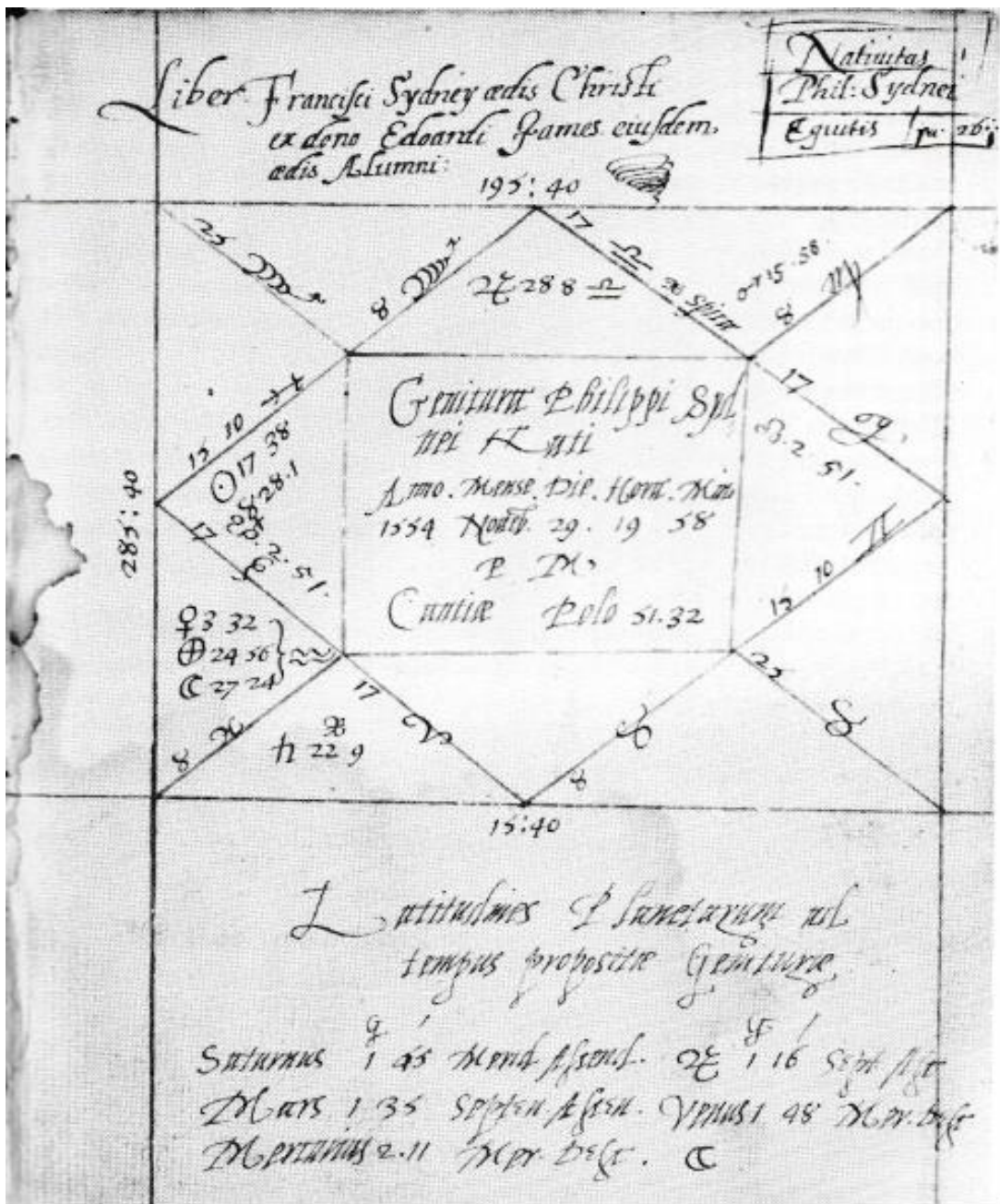
Cusps:

AC 15°10' ♈   DC 15°10' ♋
 MC 17° 00' ♎   IC 17°00' ♋
 2/8 17° ♋ / ♄   3/9 08°00' ♋ / ♃
 5/11 08° ♋ / ♄   6/12 25°00' ♋ / ♄

De volgende punten springen meteen in het oog:

1. Datum en tijdstip in de vierkante horoscoop komen niet overeen met die uit de moderne horoscopen. Toch hebben Astrodienst en Astrotheme een uitstekende bron gebruikt, nl. het psalterium (psalmboek) van de familie.
2. Het tijdstip 19:58 kan niet juist zijn, want dan is de ☉ een uur of 4 onder, terwijl hij vlak onder de horizon staat, hij gaat dus bijna op. De positie van de ☽ klopt niet voor 29 nov. 19:58 uur.
3. Alois Treindl van Astro-Databank schrijft in een mail aan FvM dat datum en tijdstip in de 16^e-eeuwse horoscoop genoteerd zijn volgens astronomisch gebruik. Astronomen rekenen 24 uur vanaf 12:00 's middags, zodat ze bij hun nachtelijke waarnemingen niet te maken krijgen met een andere datum. Volgens de algemeen gebruikelijke notering is Sidney volgens deze horoscoop geboren op 30 november 1554 om 07:58 uur.

Hier volgt de volledige versie van de vierkante horoscoop met daarna vertaling en commentaar:

Vertalingen

We beginnen met vertalingen. Deze zijn *cursief* afgedrukt, daarna volgt commentaar.

Tekst middelste vierkant:

Horoscoop van Philippus Sydney geboren
in het jaar in de maand op de dag op het uur op de min.
 1554 november 29 19 58
P PL
te Kent Breedte 51°32'

Om met het eenvoudigste te beginnen: "Polo" (breedte) betekent letterlijk "op de pool" en is een verkorting van de officiële term "sub altitudine poli". Men bepaalde vroeger de geografische breedte door "poolhoogte te nemen". De resultaten waren gewoonlijk zeer accuraat. "P Pl" lijkt een afkorting te zijn van Penshurst Place. De coördinaten van deze locatie zijn ontleend aan de website *latitude.to* (zie *Bronnen*) en ingevoerd in het astrologieprogramma *Planetdance*.

Philip Sydney	
30/11/1554 07:58:00 LMT +00:01	
Penshurst Place, United Kingdom,	
0e11, 51n10	
☉ 17°49'15"	♈ 1 -22°56'
☽ 27°19'54"	♊ 2 -16°29'
☿ 25°03'36"	♈ 1 -25°18'
♁ 03°34'56"	♊ 2 -21°37'
♂ 15°07'58"	♈ 9 08°03'
♀ 27°54'39"	♎ 10 -09°40'
♃ 22°08'48"	♈ 3 -05°18'
♄ 25°44'40"	♎ 10 -09°27'
♅ 15°24'23"	♈ 5 r 14°44'
♆ 01°14'52"	♈ 2 -23°04'
♇ 02°59'19"	♈ 7 r 23°28'
♈ 00°00'00"	♈ 3 = 00°00'
♉ 03°49'44"	♈ 8 14°19'
♊ 07°50'29"	♈ 9 -03°07'
Regiomontanus St:13:11:33	
Mc 19°23'34"	
XI 10°41'51"	
XII 27°33'58"	
As 17°21'07"	
II 20°33'14"	
III 12°05'21"	

Over de geboortegegevens:

We hebben de horoscoop getrokken in Planetdance voor Penshurst Place, 30 november 1554 om 07:58. Je krijgt dan de volgende resultaten, zie het lijstje hiernaast.

Als huizensysteem is Regiomontanus gebruikt, omdat de horoscoop rond 1570 is gemaakt. Toen moest Placidus (1603-1668) nog geboren worden.

<u>Cusps:</u>		<u>Verskil:</u>
AC 15°10' ♈	DC 15°10' ♈	2°11'
MC 17°00' ♎	IC 17°00' ♈	2°23'
2/8 17° ♈ / ♄	3/9 08°00' ♈ / ♃	resp. 3°30', 4°04'
5/11 8° ♈ / ♃	6/12 25°00' ♈ / ♃	resp. 3°41', 2°32'

Voor de duidelijkheid geven we hier nog een keer de posities uit de vierkante horoscoop.

<u>Verskil:</u>		
☉ 17°38' ♈	☽ 27°24' ♈	resp. 11' en 5'
♀ 28°01' ♈	♀ 03°32' ♈	resp. ca 3° en 2'
♂ 15°58' ♃	♁ 28°08' ♎	resp. 51' en 14'
♃ 22°09' ♈		1'
♄ 02°51' ♄		11'

Wat het ⊕ en het Pars Spiriti betreft: De ☉ staat nog net onder de horizon. Planetdance en ook Astrodienst geven daarom als positie van het gelukspunt het *nachtpars*, te berekenen als $\text{asc} + \text{☽} - \text{☉}$.

Met de gegevens uit de vierkante horoscoop kom je dan op 5°24' ♎. Op die plek (bijna bovenin de figuur) staat een tekenje en dan "spiriti", zonder vermelding van positie. Maar het staat wel vóór het MC (cusp huis 10, 17° ♎), dus in huis 9.

Het lijkt duidelijk dat de maker van de horoscoop het gelukspunt en het pars spiriti als *dagparsen* heeft berekend. Het ☉ komt dan inderdaad uit op 24°56' ♎.

Tekst boven

Deze tekst is van een andere hand dan die van de horoscoop zelf.

Uiterst rechts in kader: *Geboorte Phil. Sydney, ridder*. Daarna staat er *pa 26*. Misschien is dit een verwijzing naar pagina 26, waar de duiding van de horoscoop te vinden is?

Het woord "Nativitas" betekent "geboorte", maar kan ook als "geboortehoroscoop" worden vertaald. In het vierkant in het midden wordt de term "Genitura" gebruikt. Dit komt van een werkwoord dat "verwekken" betekent en wordt vertaald als "geboorte-uur" of "horoscoop".

Rest tekst boven: *Boek van Franciscus Sydney van het Christ Church College, bij wijze van geschenk van Edward James van hetzelfde (college), oud-student*.

"College" is een moderne vertaling van het woord "aedis", dat eigenlijk "tempel" betekent.

Tekst onder horoscoop:

Breedtes van de planeten op de tijd van de gepresenteerde horoscoop (daarna volgen planeetnamen met daarachter de graad van hun klimming). Kennelijk gaat het hier over declinaties.

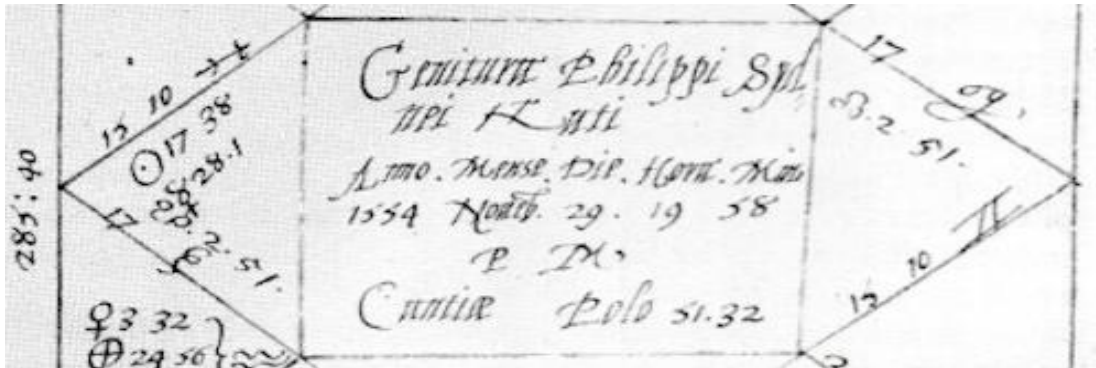
Tot slot

We hebben hier drie horoscopen van Philip Sidney besproken, twee moderne en één die is gemaakt in 1570 of 1571. Ze zijn alle drie anders:

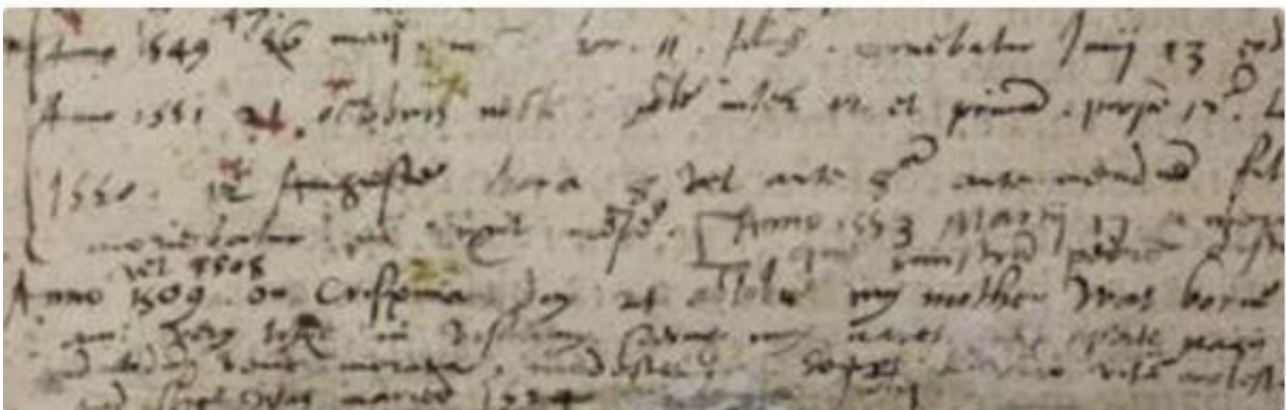
- 1. Astrodienst en Astrotheme:** Op *Astrodienst* kun je inmiddels ook Peshurst Place als plaats vinden en de horoscoop van Sidney is bijgesteld. Afgezien daarvan bevat de site deugdelijke bronnen over geboortedatum en -tijdstip. Bovendien wordt de tijd omgezet van LMT naar WPT. In de horoscoop van *Astrotheme* is de juiste geboorteplaats en het bijna juiste (want ongecorrigeerde) uur gebruikt, maar de site bevat geen bronnen. Voor beide horoscopen is het huizensysteem van Placidus gebruikt. Dit is verder niet relevant voor de vergelijking met de oude horoscoop.
- 2. De 16^e-eeuwse horoscoop:** Deze is voor de juiste geboorteplaats getrokken met Regiomontanus als huizensysteem. Datum en tijdstip in de toelichting (vierkant in het midden van de horoscoopfiguur) zijn volgens astronomische notering vermeld: etmaal begint op middaguur. Trek je met een modern programma (Planetdance) de horoscoop voor 30 november 07:58 volgens de gegevens in de figuur, dan blijken de afwijkingen zeer gering. De posities van de planeten verschillen minder dan 1° van de moderne versie (alleen ♃ loopt bijna 3° voor). De huizenscusps volgens Regiomontanus wijken 2 tot 4 graden af van de moderne versie (zie pagina 4).
Andere huizensystemen: We hebben met Planetdance ook nog drie andere huizensystemen getest die destijds bekend waren, nl. Alcabitus, Campanus en Porphyrius. De afwijkingen zijn hier onregelmatig en veel groter. Het lijkt er dus op dat voor de vierkante horoscoop inderdaad Regiomontanus is gebruikt.
- 3. Astrodienst, Astrotheme en de 16^e-eeuwse horoscoop:** De verschillen tussen deze horoscopen zijn behoorlijk groot. Dat geldt niet voor de planeetposities, zelfs niet voor de ☽, maar wel voor asc, MC en ☉ (in de 16^e-eeuwse horoscoop is dit het dagpars, 24°56' ♎, het pars spiriti staat in ♎). Deze verschillen worden vooral veroorzaakt door het geboortetijdstip, dat volgens het psalterium van de familie ca. drie uur vroeger ligt dan het uur dat de 16^e-eeuwse astroloog aanhoudt.

Vraag: Hoe komt de maker van de oude horoscoop aan een tijd die zo zeer afwijkt van het familiepsalterium?

Wie is de maker van de 16^e-eeuwse horoscoop: John Dee of de wiskundige en astroloog Thomas Allen uit Oxford? Na bestudering van 12 voorbeelden van het handschrift van John Dee (5) lijkt het duidelijk dat de horoscoop niet door hem is getekend, vergelijk het detail hier direct onder met de twee andere afbeeldingen: het handschrift is stijf en hoekig en helt meer naar rechts.

Op basis van het handschrift lijkt het dat wiskundige en astroloog Thomas Allen (v8) de maker is. Ooit heeft FvM het handschrift van een meisje geanalyseerd dat hier heel erg op leek. Ze was v8...

selues from hence: And, so very devoutely, and Schouldie,
 at your Sacrell Maies ties feet, to offer our selues, and all,
 Wherem, we are, or may be, hable, to serue God, and your most
 Excellent Royall Maies tie. The Lord of Hosts, be our
 help, and Gyde, Herem: and graunt vnto your most excellent
 Royall Maies tie, the Incomparabest Triumpfant Raigne, and Monarchie,
 that euer was, since Mans relation. Amen
 Trebon. in the Kingdome of Boemia
 the 30th of Nouembre. A. D. 1588: 1588
 Your Sacrell and most excellent
 Royall Maies ties
 most humble and dutifull
 Subject, and Seruant:
 Iohn Dee

Boven en links: Voorbeelden van het handschrift van John Dee, (1) een snelle notitie, gevonden op *The Voynich Portal*, en (2) het laatste deel van een brief uit 1588 aan Elizabeth I, gevonden op de *Engelse Wikipedia*. Onderaan zie je nog net zijn handtekening. Zowel het slordige als het gestyleerde handschrift is veel soepeler en welgevormder dan dat van de 16^e-eeuwse horoscoop.

Bronnen

Cannegieter, Dorothee en Diederike van Dorsten-Timmerman (1986). *Sir Philip Sidney, 1664-1586*. De Walburg Pers, Zutphen.

In dit boek is ook de horoscoop van Philip Sydney afgebeeld. Het origineel is te vinden in de Bodleian Library, Oxford, MS Ashmole 356.

Horoscoop en informatie plus uitgebreide duiding op Astrotheme:

https://www.astrotheme.com/astrology/Philip_Sidney.

Horoscoop en informatie plus exacte bronvermelding voor geboortedatum en -tijd op Astrodienst:

https://www.astro.com/astro-databank/Main_Page.

Uitgebreide biografische gegevens (ook geboorteplaats) o.a. op de volgende websites:

- <https://latitude.to/articles-by-country/gb/united-kingdom/21959/penshurst-place>: op deze site wordt Penshurst Place als geboorteplaats van Philip Sidney vermeld, compleet met de coördinaten.
- <http://luminarium.org/renlit/sidney.htm>.
- <https://mijngelderland.nl/inhoud/routes/arnhemse-kantstroken/de-dood-van-sir-philip-sidney-17-oktober-1586>.
- <https://www.poetryfoundation.org/poets/philip-sidney>.

Onderstaande lange link leidt naar een bijzonder informatief artikel van H.R. Woudhuysen op de website van de *Oxford Dictionary of National Biography*. Hij vermeldt bijvoorbeeld ook de horoscoop in de Bodleian en schrijft over de mogelijke maker ervan. Veel informatie op deze site is niet publiek toegankelijk, maar dit artikel wel.

<https://www.oxforddnb.com/view/10.1093/ref:odnb/9780198614128.001.0001/odnb-9780198614128-e-25522?rskey=3LOoTI&result=3>.

Het volgen van dit soort lange links wil nog weleens problemen opleveren. Mocht dat zo zijn, dan kom je er ook als volgt:

- Ga naar <https://www.oxforddnb.com/>
- Vul in het zoekvak (rechts boven) in: Philip Sidney
- Selecteer dan het artikel van Woudhuysen (free).

Over John Dee en Thomas Allen:

- Voor de kladnotitie en uitgebreide informatie over het handschrift van John Dee, zie *The Voynich Portal* op <https://voynichportal.com/tag/john-dee/>.
- De brief van John Dee aan Elizabeth I is te vinden op *Wikimedia Commons*, directe link: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:John_De,_letter,_1588.jpg. Bron: London, British Library, Harley 6986, fol. 45r.
- Informatie over Thomas Allen op de Engelse Wikipedia: [https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Allen_\(mathematician\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Allen_(mathematician)). Een uitgebreid artikel staat op <https://www.oxoniensia.org/volumes/1981/foster.pdf>.

Zwolle/Deventer, januari 2021

Albert Bredenhoff

Fokkelien von Meyenfeldt